

Становление рыночных отношений в Украине, комплексное реформирование учета и аудита углубляет требования к содержанию и качеству экономической информации для обоснования управленческих решений. Актуальной является проблема создания адекватной модели информационного обеспечения управления затратами предприятия. Автором уточнено содержание современной учетно-аналитической модели управления затратами.

Formation of market attitudes in Ukraine, complex reforming of the account and audit deepens requirements to the maintenance and quality of the economic information for a substantiation of administrative decisions. The problem of creation of adequate model of a supply with information of management of expenses of the enterprise is actual. The author specifies the maintenance of modern accounting analytical model of management by expenses.

УДК 332.146:330.322

В.С. Сотніков, доц., канд. техн. наук, М.М. Загреба, бакалавр
Кіровоградський національний технічний університет

Методика оцінки інвестиційної привабливості районів Кіровоградської області

У сучасних умовах реальна оцінка інвестиційної привабливості регіону та його складових є надзвичайно важливим елементом успішної інвестиційної політики. У статті розглянуто метод оцінки, що базується на встановлених урядом показниках та враховує особливості економічного стану регіону.
інвестиційна привабливість, інвестиційна політика, рейтингова оцінка, регіон

Досвід країн Центрально-Східної Європи і зокрема України показує, що забезпечити економічне зростання на якісно нових засадах можливо лише за рахунок ефективного використання інвестиційних ресурсів. Оскільки інвестиції за своєю природою є ресурсом (як відомо, ресурси, на відміну від попиту, завжди є обмеженими), необхідно прагнути якомога результативнішої їх реалізації, що можливо лише при оптимальному їх розміщенні по територіям. Інвестиції передбачають вкладення капіталу з метою його наступного збільшення. При цьому приріст капіталу має бути достатнім для того, щоб компенсувати відмову інвестора від використання капіталу на споживання у поточному періоді, винагородити його ризик, відшкодувати втрати від інфляції. Тобто інвестиції – це економічні ресурси для майбутнього, які не витрачено на споживчі цілі [1]. Таким чином, через механізм інвестування суспільство збільшує свої можливості, забезпечує сталий розвиток та його перспективу як для держави у цілому, так і кожного її регіону.

У процесі формування ефективної інвестиційної політики країни важливе значення повинно відводитися регіонам. Регіональна інвестиційна політика є невід'ємною складовою загальної інвестиційної політики держави, яка розробляється і реалізується у взаємодії з державними органами влади центрального та регіонального рівнів. Але в Україні регіони поки що не стали повною мірою самостійними суб'єктами політики у сфері інвестування, залишаючись багато в чому залежними від рішень центру [2].

Інвестиційний проект може бути реалізовано, перш за все, у тих регіонах, де для цього є найкращі умови. При цьому важливу роль у процесі обґрунтування стратегій інвестиційної діяльності банків, компаній та фірм, приватного капіталу відіграє оцінка і прогнозування інвестиційної привабливості регіонів. Дослідження економічного розвитку окремих регіонів ведуться у багатьох країнах світу. Так, починаючи з 1980 р., Інститут менеджменту у Лозанні (Швейцарія) щорічно публікує відповідний рейтинг країн. У США розроблено рейтинг штатів на основі так званих статистичних карт. Він базується на таких основних видах оцінок: політичної інфраструктури; демографії; динаміки економічного руху. У цій статистичній карті наводяться дані стосовно всіх штатів у вигляді чотирьох зведених індексів: економічної ефективності; ділової активності; потенціалу економічного розвитку території; умов податкової політики. У Росії створюються бізнес-карти окремих територій, за допомогою яких можна оцінити інвестиційну привабливість адміністративно-територіальних одиниць країни.

На теперішній час в Україні різні установи та організації для визначення інвестиційної привабливості регіону застосовують власні методики. При оголошенні результатів розрахунків привабливості регіонів не завжди наводиться механізм або методика розрахунку, явно виділяються показники, тому часто неможливо визначити переваги та недоліки тієї чи іншої оцінки інвестиційної привабливості регіону. В той же час традиційні чинники інвестиційної привабливості територій поступово відтісняються якісно новими: мобільністю робочої сили, гнучкістю місцевих постачальників, готовністю місцевої влади до співпраці тощо. При цьому надзвичайної важливості набуває питання формування позитивного іміджу, який відображає найбільш характерні риси території і дозволяє відрізнити її від інших. Важливу роль у зміцненні позитивного іміджу регіону відіграє постійна присутність в інформаційному полі [3].

Виходячи з вищесказаного, можна стверджувати, що важливим є не лише значення оцінки інвестиційної привабливості регіону, але й методики, за якими ці оцінки отримані. Важливо також, щоб при цьому були враховані особливості регіону. А уже для інвестора, результати оцінки зазвичай є підставою для вкладення ресурсів не лише в той чи інший регіон, але й у конкретну галузь чи підприємство, а для місцевої влади – сигналом про те, що в даному конкретному регіоні інвестиційний клімат не є сприятливим, та приводом для здійснення цілеспрямованих заходів щодо його поліпшення.

Питання оцінки привабливості регіонів з точки зору інвестицій розглянуті в ряді наукових праць ([2], [5] та ін.), в той же час на сьогоднішній день не існує загальноновизнаної методики оцінки інвестиційної привабливості, яка була б зручною для використання і досить простою для застосування з практичної точки зору. Спробі розробки такої методики присвячена дана стаття. Принагідно зазначимо, що отримані результати застосовуються в діяльності Головного управління статистики Кіровоградської області.

Розглянемо деякі існуючі на сьогоднішній день методики оцінки привабливості регіонів для вкладення інвестицій.

Інститут реформ (ir.org.ua) виділяє наступні складові рейтингу інвестиційної привабливості регіонів України: економічний розвиток (25%); розвиток інфраструктури (22%); фінансова інфраструктура (25%); людські ресурси (13%); підприємництво і місцева влада (15%). На основі цих показників та їх вагових коефіцієнтів підсумовується рейтинговий бал та на його підставі порівнюється інвестиційна привабливість всіх регіонів України. Наприклад, за підсумками 2003 року перше місце

за рейтинговим балом посідає місто Київ, а Кіровоградська область займає 19 позицію серед 26 регіонів.[4]

О.В. Ольшанський [5] підходить до визначення інвестиційної привабливості територій як інтегрального показника, що описується двома групами показників. Ці два блоки показників характеризують інвестиційний потенціал (виробничий потенціал, трудові ресурси, рівень розвинутості ринкових відносин, рівень розвинутості комерційної інфраструктури, соціальна забезпеченість населення, рівень інвестиційної активності регіону, рівень розвитку інфраструктури, інноваційний потенціал) та інвестиційні ризики (фінансові, економічні, соціальні, кримінальні та екологічні) даних адміністративно-господарчих одиниць). Розрахунки інвестиційної привабливості регіону за цією методикою починаються зі стандартизації неоднорідних показників. Далі знаходиться середньоарифметичне значення та середньоквадратичне відхилення факторіального показника для всіх досліджуваних об'єктів. На підставі отриманих числових значень характеризується ступінь привабливості того чи іншого регіону для вкладення інвестицій.

Застосування цих та інших методик для оцінки інвестиційної привабливості менших територіальних одиниць, наприклад, районів області, не завжди може бути доцільним. Так, використання першої з запропонованих методик пов'язане з проведенням розрахунків, які потребують застосування спеціальних програм та є досить громіздкими. В методиці, запропонованій О.В. Ольшанським, не враховується вагомість показників і, що, мабуть, більш важливо, не враховуються ті показники оцінки соціально-економічного розвитку і інвестиційної діяльності, які запропоновані в урядових постановках, зокрема в постанові Кабінету міністрів України від 20 червня 2007 р. № 833 «Про запровадження комплексної оцінки соціально-економічного розвитку Автономної Республіки Крим, областей, міста Києва та Севастополя». Це може привести до неоднозначності оцінок, що з багатьох точок зору є дуже небажаним. Крім того, в обох цих методиках ніяк не відображені особливості соціально-економічного розвитку та стану регіону.

Розглянемо методику комплексної оцінки інвестиційної привабливості районів на прикладі Кіровоградської області за даними 2006 року, яка, в основному, базується на показниках, що фігурують в урядових постановках. Це:

- X_1 – чисельність населення адміністративної одиниці;
- X_2 – темпи приросту (зниження) обсягів промислової продукції;
- X_3 – темпи росту обсягів продукції сільського господарства;
- X_4 – освоєні інвестиції в основний капітал;
- X_5 – фінансові результати основної діяльності до оподаткування;
- X_6 – обсяг експорту товарів;
- X_7 – обсяг кредиторської заборгованості (дестимулюючий фактор);
- X_8 – нарахована заробітна плата;
- X_9 – заборгованість по заробітній платі (дестимулюючий фактор).

Дані по адміністративним одиницям області за 2006 рік зведені у таблиці 1.

Таблиця 1 – Основні показники інвестиційної привабливості районів Кіровоградської області за даними 2006 року

Райони	X ₁ , тис. чол	x ₂ , %	x ₃ , %	X ₄ , млн грн	X ₅ , тис. грн	X ₆ , тис. дол	X ₇ , тис. грн	X ₈ , млн грн	X ₉ , тис. грн
м. Кіровоград	249,4	12	90	601,7	113413,4	114717,6	2235071,7	836	5219,4
м. Знам'янка	32,3	20,4	115,1	38	367,2	1698,2	13656,3	194,2	90,1
м. Олександрія	96,5	0	100,1	65,9	-36793,8	15622,5	402084,8	163,4	20247,1
м.Світловодськ	56,5	-3,6	87,2	111,6	32,2	31037,5	292344,9	141,1	3277,7
Бобринецький	29,2	-17,3	99,6	100,6	2486,1	57,3	30449,6	37,4	
Вільшанський	14,8	-23,4	94,6	6,2	4277,4		10686,6	20	
Гайворонський	41,2	3,6	94,6	20,1	12058	2988,4	35377,1	60,7	430,7
Голованівський	34,3	22,8	106,7	78,3	17607,4	909,6	39463,6	74,2	214,5
Добровеличківський	39,3	46,1	97,7	53,1	23104,9	9,8	33905,9	97,4	880,7
Долинський	36	7,7	107,8	39,2	-4632,6		82391,7	67,8	311,8
Знам'янський	27,1	-42,1	101,8	39,1	10971,3	34,8	58907,7	31	1691,4
Кіровоградський	37,1	12,8	102,5	164,5	31484,3	8949,8	244078,7	91	
Компаніївський	16,4		104,7	2,9	4628,9		17483,7	22,3	52,1
Маловиськівський	47,5	-2	91,6	146,1	4895,1	1711,3	61032	92,2	1537,1
Новгородківський	17,1	25	102,3	29,2	17770,6		17462,6	24,8	
Новоархангельський	27,6	16,7	102,1	19,5	7517	27,8	27694,3	38	223,8
Новомиргородський	32,2	6,9	106,9	30,1	10969,1	371,3	86089,9	43,4	314,1
Новоукраїнський	45,8	30,8	105,5	49,1	16329,5	2892,7	106287,5	67,1	531,3
Олександрівський	31,6	131	103,1	33,7	554,4	7144,1	43635,1	53,7	541
Олександрійський	39,1	50	95,7	56,5	40629,2	339,5	185653	68,6	90,9
Онуфріївський	20,3	19,1	98	5,3	759,3		12567,9	23,2	158,6
Петрівський	26,8	-4,9	101,9	34,4	7583,2	203,8	36528,1	34,1	115,2
Світловодський	14,8	-5,1	99,4	17,5	-2019	61	22122	23,2	532,6
Ульяновський	26,1	-39,5	116,6	18	10034,8	238,1	14066,1	30,9	115,2
Устинівський	14,7		99,3	16,3	17434,7		15673,5	21	289,6

Далі, для подальших розрахунків необхідно виконати нормалізацію початкових даних, щоб зробити їх однорідними. Для цього розраховуємо за кожним стовпцем таблиці середнє значення та стандартне відхилення показника. Нормалізацію даних, а також всі інші необхідні розрахунки, зручно виконати, використовуючи табличний процесор Microsoft Excel.

Наступним етапом розрахунків є побудова вектора інвестиційної привабливості. Він буде складатися з дев'яти елементів (по одному для кожного показника). При цьому в якості елемента вектора привабливості обирається максимальний елемент кожного стовпця (за винятком стовпців дестимулюючих факторів, з яких обирається мінімальний елемент). Саме цей вектор визначає особливості розвитку регіону.

Нарешті, розраховуємо відстань кожного рядка таблиці від вектора інвестиційної привабливості за формулою

$$D = \sqrt{\sum_{i=1}^9 (x'_i - x_i)^2}, \quad (1)$$

де D – відстань показників району до вектора привабливості;

x'_i - відповідний елемент вектора привабливості;

x_i - значення i -го показника для району.

За одержаними значеннями відстаней від вектору привабливості будується рейтинг регіонів за інвестиційною привабливістю. Рейтинг для даного прикладу

представлений у таблиці 2.

Таблиця 2 – Рейтинг районів Кіровоградської області за інвестиційною привабливістю за даними 2006 р.

Райони	Віддаль до інвестиційно привабливого показника	Рейтинг районів за інвестиційною привабливістю
м. Кіровоград	7,302473	1
м. Знам'янка	10,42612	7
м. Олександрія	11,81651	24
м.Світловодськ	10,82593	9
Бобринецький	11,27807	17
Вільшанський	11,98976	25
Гайворонський	11,17384	15
Голованівський	10,38678	5
Добровеличківський	10,39013	6
Долинський	11,00699	13
Знам'янський	11,62652	22
Кіровоградський	9,917671	2
Компаніївський	11,43097	19
Маловиськівський	10,93315	11
Новгородківський	10,97191	12
Новоархангельський	11,09082	14
Новомиргородський	10,91571	10
Новоукраїнський	10,35677	4
Олександрівський	10,42959	8
Олександрійський	10,30008	3
Онуфрївський	11,46138	20
Петрівський	11,25681	16
Світловодський	11,68	23
Ульяновський	11,48193	21
Устинівський	11,36779	18

Як видно з таблиці, найбільш привабливим для інвестицій є місто Кіровоград. Це пов'язано, перш за все з найбільшою серед усіх регіонів чисельністю населення, найбільшим обсягом освоєних інвестицій в основний капітал, найкращими фінансовими результатами основної діяльності, найбільшим обсягом експорту товарів та нарахованої заробітної плати. Досить неочікуваним є передостаннє місце в рейтингу, другого за чисельністю населення міста в області – Олександрії. Головна причина цього – рекордний обсяг заборгованості за заробітною платою (20247,1 тис. грн.)

Отже, головними перевагами даного методу є застосування стандартних методик розрахунків та використання популярного програмного забезпечення, що дає змогу широкого застосування методу. Якщо показники, що використовуються для оцінки інвестиційної привабливості, неоднаково важливі для формування привабливого інвестиційного клімату, необхідно просто ввести вагові коефіцієнти у формулу (1), саму систему показників досить просто можна змінювати. Це свідчить про високу ступінь адаптивності даної методики.

Список літератури

- 1 Конкурентні переваги територій у боротьбі за інвестиції / М. Дацишин, Р. Дацків, О.Микита, О. Мегеда, Р. Нижник, О. Чорний – К., 2004. – 44 с.
- 2 Пап В. Вдосконалення інвестиційної політики в країні та її вплив на розвиток інвестиційного процесу в регіоні // Регіональна економіка. – 2006. – №2. – С. 50-58

- 3 Інвестиційний менеджмент: Навчальний посібник / Гриньова В.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П., Великий Ю.М. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2005. – 664 с.
- 4 Недержавний аналітичний центр Інститут Реформ. – ir.org.ua
- 5 Ольшанський О.В. Рейтингова оцінка інвестиційної привабливості регіону. – www.biblioteka-ua.com

В современных условиях реальная оценка инвестиционной привлекательности региона и его составляющих является чрезвычайно важным элементом успешной инвестиционной политики. В статье рассмотрен метод оценки, базирующийся на установленных правительством показателях и учитывающий особенности экономического состояния региона.

In present-day situation the real valuation of investment attraction of the region and its constituents is an extraordinarily important element of successful investment policy. The article contains the method of valuation, based on activities, established by the government, which takes into account the peculiarities of the economic condition of the region.

УДК 332.87(447.46)

Н.М. Спаських, аспірант

Черкаський державний технологічний університет

SWOT-аналіз житлово-комунального господарства Черкаського регіону

В даній статті проаналізовано негативні чинники, що перешкоджають здійсненню позитивних змін у сфері ЖКГ, визначено шляхи їх подолання і виведення системи житлово-комунального господарства з кризи. Автором з метою виявлення основних напрямків реформування ЖКГ, визначення комплексу робіт по формуванню інвестиційного привабливого іміджу галузі проведено його функціональний аналіз.

житлово-комунальне господарство (ЖКГ), житлово-комунальна сфера, SWOT-аналіз, PEST-аналіз, можливості, загрози, сильні сторони, слабкі сторони, напрямки, реформування

Впровадження ринкових відносин у житлово-комунальне господарство неможливе без радикального перетворення всіх елементів системи управління: стратегії розвитку житлово-комунального господарства, організаційно-управлінської структури і важелів системи управління.

На основі узагальнення теоретичних розробок з проблем розвитку житлово-комунального господарства, серед яких варто виділити праці провідних вітчизняних та зарубіжних науковців: Леги Ю.Г. [1], Качали Т.М. [1], Чечетової Н.Ф. [1], Лебедева М.І. [2], Осипенко І.Н. [3], Дорофійенка В.В. [3], Жукова Д.М. [4] можна сформулювати деякі особливості цієї галузі регіонального господарського комплексу, які повинні бути повною мірою враховані в процесі удосконалення її організації. До їх числа мають бути віднесені такі: спрямованість на задоволення першочергових потреб населення; високий рівень комплексності; різноманітність форм підпорядкованості у територіальному розрізі; багатоланковість структури; специфічність критеріїв оцінки ефективності; висока залежність територіальної виробничої структури та організації управління від розмірів господарства; стохастичний характер процесів, що проходять у цій сфері господарювання.